

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	דינים	—	(5x8)	—	40 נקודות
פרק שני	—	מחשבה ומוסר	—	(12x5)	—	60 נקודות
						<u>100 נקודות</u>
						סה"כ

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — דינים (40 נקודות)

ענה על שמונה מן השאלות 1-12.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 5 נקודות).

1. תוספת שבת ועובדין דחול

- א. מהו זמן "בין השמשות", ומדוע אסור לעשות בו מלאכה? (2 נקודות)
- ב. הסבר את המושג "אסור משום עובדין דחול". (נקודה אחת)
- ג. מדוע לצורך מצווה מותר לעשות בשבת פעולות שהן "עובדין דחול"? (2 נקודות)

2. דיני מעשה שבת

- א. (1) באיזה מקרה מותר לישראל שעשה מלאכה בשבת ליהנות מן המלאכה באותה שבת?
- (2) באיזה מקרה מותר לישראל שעשה מלאכה בשבת ליהנות מן המלאכה רק במוצאי השבת?
- (3) באיזה מקרה לישראל שעשה מלאכה בשבת אסור לעולם ליהנות מן המלאכה? (3 נקודות)
- ב. ציין שני מקרים שבהם מותר לישראל ליהנות בשבת ממלאכה שעושה עבורו נכרי באותה שבת. (2 נקודות)

3. מלאכת התופר

- א. באיזה מקרה אם תחב את החוט בבגד פעמיים לא עבר על איסור, ואם תחב אותו שלוש פעמים עבר על איסור? הסבר מדוע בשני המקרים האלה הדין שונה. (2 נקודות)
- ב. (1) באיזה מקרה מותר למתוח שרוך המושחל במכפלת הבגד?
- (2) באיזה מקרה אסור למתוח שרוך המושחל במכפלת הבגד, גם אם התנאי שציננת בתת־סעיף (1) מתקיים? (2 נקודות)
- ג. איזו פעולה בעצים אסורה משום מלאכת התופר? (נקודה אחת)

4. דיני ערב פסח ודין מכירת חמץ

- א. צריך לשרוף את החמץ ולבטלו.
הסבר מהו ביטול חמץ, וציין עד מתי אפשר לבטלו. (2 נקודות)
ב. עד מתי אפשר למכור את החמץ לגוי? (נקודה אחת)
ג. על איזה איסור עובר מי שהשאיר בביתו חמץ בפסח? מה דינו של חמץ זה? (2 נקודות)

5. הלכות תענית ציבור

- א. מדוע יש להתענות היום על צרות שאירעו לאבותינו בגלל חטאיהם? (2 נקודות)
ב. על מי אומר בעל הקיצור שולחן ערוך שהם "תפסו את הטפל והניחו את העיקר"? (נקודה אחת)
ג. מדוע נקבע כי יש להתענות על הריגת גדליה בן אחיקם? (2 נקודות)

6. דיני ערב יום כיפור

- א. האוכל סעודה מפסקת צריך "להוסיף מחול על הקודש". באר דברים אלה. (נקודה אחת)
ב. באיזה מקרה מותר לחזור ולאכול גם לאחר סעודה מפסקת? (2 נקודות)
ג. "כל המעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו". הסבר דברים אלה. (2 נקודות)

7. הלכות חנוכה והלכות מגילה

- א. שכח לומר "על הנסים" בתפילה — כיצד ינהג? התייחס לשני מצבים. (2 נקודות)
ב. אילו ברכות מברכים לפני קריאת המגילה? (2 נקודות)
ג. ציין שינוי בנוסח של אחת הברכות שלפני קריאת המגילה, אם הקורא כבר יצא ידי חובה, והוא קורא שוב עבור נשים. (נקודה אחת)

8. הלכות הפרשת תרומות ומעשרות

- א. יש דברים שחייבים בתרומות ומעשרות מן התורה. כתוב ארבעה דברים כאלה. (2 נקודות)
- ב. יש דברים שחייבים מדרבנן. מה חייב בתרומות ומעשרות מדרבנן לפי כל הדעות? (נקודה אחת)
- ג. גם במינים שחייבים מן התורה, פעמים שמעשרותיהם מדרבנן. הבא שתי דוגמאות למקרים כאלה. (2 נקודות)

9. הלכות כלאי זרעים

- א. בחר בשלושה מן המקרים (1)-(5), וציין בנוגע לכל אחד מהם אם יש או אין בו איסור כלאיים.
- (1) אחד משני הזרעים ראוי רק לרפואה.
- (2) שני המינים ראויים לבהמה אך לא לאדם.
- (3) זריעת שני המינים במפולת יד.
- (4) זריעת שני המינים בזה אחר זה.
- (5) זריעת מיני זרעים ליד אילנות.
- (3 נקודות)
- ב. ציין שתי פעולות בשדה שחל עליהן איסור כלאי זרעים. (2 נקודות)

10. הלכות ערלה ונטע רבעי

- א. הסבר מהו איסור ערלה ומהו נטע רבעי. (2 נקודות)
- ב. ציין בנוגע לכל אחד מן הפריטים (1)-(2) אם חל עליהם איסור ערלה, ואם חלים עליהם דיני נטע רבעי.
- (1) קליפות
- (2) חרצנים
- (3 נקודות)

11. הלכות מזוזה

- א. "חייב אדם להיזהר מאוד במצוות מזוזה".
כתוב שני טעמים לכך. (2 נקודות)
- ב. כמה פעמים יברך מי שקובע מזוזות בכמה חדרים בביתו? (נקודה אחת)
- ג. מי שחוזר וקובע מזוזה שנפלה – מה הדין? (2 נקודות)

12. הלכות פת נכרי ובישולי נכרי

- א. אסרו חכמים לאכול פת של נכרי.
אם כן, כיצד ינהג מי שצריך לאכול פת, והוא נמצא במקום שאין בו פת של ישראל?
(2 נקודות)
- ב. על אילו מאכלים לא חל איסור בישולי נכרי? (2 נקודות)
- ג. איזו פעולה יש לעשות כדי לא להיכשל באיסור בישולי נכרי? (נקודה אחת)

פרק שני — מחשבה ומוסר (60 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 13-20.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 12 נקודות).

13. פרקי אבות, פרק ב'

א. מרבה נכסים מרבה דאגה.

על פי ר"ע מברטנורה, מה הן דאגותיו של המרבה נכסים? (4 נקודות)

ב. מהו ביאורו של ר"ע מברטנורה ל"מרבה ישיבה, מרבה חכמה", ומהו ביאורו לגרסה

"מרבה חכמה, מרבה ישיבה"? (4 נקודות)

ג. לפי ר"ע מברטנורה, מה רצה ללמדנו התנא ששנה במשנה סוגים רבים של ריבוי

("מרבה בשר וגו'")? (4 נקודות)

14. רבנו יונה, פירוש לפרקי אבות

רבי אומר: איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם.

א. הסבר, לפי רבנו יונה, מהי "דרך ישרה", וכיצד היא "תפארת לו מן האדם". (6 נקודות)

ב. הסבר, לפי דברי רמב"ם המובאים בדברי רבנו יונה, מהי "דרך ישרה", וכיצד היא

"תפארת לו מן האדם". (6 נקודות)

15. רבנו בחיי, חובות הלבבות, שער עבודת האלוקים

א. כאשר נשווה את האדם אל שאר בעלי החיים, נסיק שהאדם מחוסר מצרכיו וחלש בכוחו יותר

מכולם. ותוכל לראות זאת משלוש בחינות.

ציין את שלושה הבחינות, והסבר אחת מהן. (6 נקודות)

ב. לאיזו מסקנה צריך האדם להגיע בעקבות ההכרה במגבלותיו? (3 נקודות)

ג. רבנו בחיי כתב כי גם "מצד הראיות הברורות והעדויות המפורסמות" על האדם להגיע

לאותה מסקנה (שכתבת בסעיף ב).

הסבר את כוונתו בדברים אלה. (3 נקודות)

16. רמב"ם, הלכות תשובה, פרק א'

- א. "וְהִתְנַדְּנוּ אֶת חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ" – זה וידוי דברים.
מדוע נקרא הווידי "וידוי דברים"? כתוב את עיקרי וידוי זה. (4 נקודות)
- ב. על אילו עבירות השעיר המשתלח מכפר אם האדם עשה תשובה, ועל אילו עבירות הוא מכפר אם האדם לא עשה תשובה? (4 נקודות)
- ג. על אילו עבירות נאמר כי "תשובה, יום הכיפורים וייסורים – שלושתם תולין, ומיתה מכפרת"? (4 נקודות)

17. רמב"ן, פירוש לתורה, שמות, י"ג, ט"ז

- א. לפי רמב"ן, מה אפשר ללמוד מן האותות והמופתים שעשה ה'? (4 נקודות)
- ב. ציין שלוש מצוות שתכליתן זיכרון ואות. (4 נקודות)
- ג. לדעת רמב"ן, מהי כוונת כל המצוות? (4 נקודות)

18. ספר החינוך, מצווה שלא לאכול טרפה

- א. ובשר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לא תאכלו (שמות, כ"ב, ל').
על פי ספר החינוך, מה חז"ל לומדים מן המילה "בשדה" שבפסוק זה? (4 נקודות)
- ב. כי הגוף בין ידיה כמו הצֶבֶת ביד הנֶפֶח.
הסבר את המשל והנמשל ואת הקשר שלהם לשורש המצווה של איסור אכילת טְרֵפָה. (8 נקודות)

19. ספר החינוך, איסור "חדש"

- א. על מה חל איסור "חדש", ומדוע דווקא על כך? (4 נקודות)
- ב. ממתי היה מותר לאכול מן התבואה החדשה בזמן שבית המקדש היה קיים, וממתי מותר לאכול ממנה לאחר החורבן? (4 נקודות)
- ג. כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה – מַעַל (ברכות, ל"ה, ע"א).
הסבר את מאמר חז"ל הזה, ואת הקשר שלו לאיסור "חדש" על פי ספר החינוך. (4 נקודות)

20. הרב דסלר, קונטרס החסד

- א.** הסבר מדוע "הכרת טובה היא תולדת כוח הנתינה", ומדוע "כפיות טובה היא תולדת כוח הנטילה". (4 נקודות)
- ב.** אם חפץ ה' שלא יהא האדם לנוטל, היה בורא כל אדם בעולם המיוחד לו, ולמה בראם בעולם אחד ועשאם חברתיים?
- מה הן שתי התשובות של הרב דסלר על שאלה זו? (4 נקודות)
- ג.** הנוטלים מריעים זה לזה... אבל הנותנים משלימים זה את זה. הסבר דברים אלה. (4 נקודות)

בהצלחה!